

КУКУРУДЗА – КУЛЬТУРА УНІВЕРСАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

*Хом'як Л.В., здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Науковий керівник: Гораши О.С., доктор с.-г. наук, професор
Подільський державний аграрно-технічний університет*

Кукурудза – одна з основних культур сучасного світового рослинництва. Перш за все це пов'язано з її високою врожайністю і різноманітним використанням.

Кукурудзу вирощують для продовольчих, кормових і технічних потреб [1, 2]. На зерно вирощують в основному в теплих регіонах світу. Однак завдяки селекції ранньостиглих гібридів вона просунулась і в більш північні регіони Європи.

У багатьох країнах світу для продовольчих потреб використовується близько 20% зерна кукурудзи, для технічних – 15–20%, для кормових – 60–65%. В ЄС для продовольчих потреб – 20%, для технічних – 18%, на корм худобі – 72% [3, 4].

У нашій країні кукурудза, насамперед, є основною кормовою культурою [5]. На продовольчі цілі та технічну переробку використовується лише 35–40% зерна кукурудзи, а дві третини – на кормові.

Зерно цінне за хімічним складом. У ньому містяться вуглеводи (65–70%), білки (9–12%), жири (4–8%), мінеральні речовини (1,5%), вітаміни і, завдяки цьому, воно є добрим концентрованим кормом для всіх сільськогосподарських тварин. Крім того, зерно має високу кормову поживність: в одному кілограмі зерна міститься 1,34 к.од. і 78 г перетравного протеїну. Борошно із зерна і висівки є важливим компонентом комбикормів.

Ще більше кормове значення кукурудза має як силосна культура. Силос із стебел, листя і качанів кукурудзи, зібраної в молочно-восковій стиглості зерна, – високопоживний корм для великої рогатої худоби. У 100 кг такого силосу міститься 18-22 к. од. і 1,3 кг перетравного протеїну. Для силосування використовують також сухі стебла в суміші з подрібненими кормовими кавунами, гарбузами, буряковою гичкою та ін. Подрібнені сухі стебла кукурудзи, здобрені кормовою мелясою і сіллю, використовують як цінний грубий корм, а розмелені стрижні качанів – як домішку до комбикормів. Кукурудзу, зібрану до викидання волотей, використовують на зелений корм. 100 кг зеленого корму відповідає 16 кормовим одиницям.

Цінна кукурудза і як продовольча культура. Із зерна виготовляють пластівці, повітряну кукурудзу, декілька видів круп. Борошно із кукурудзи використовують для виготовлення бісквітів, печива, запіканок, паштетів та ін. Кукурудзяне борошно, внаслідок недостатньої кількості клейковини, для хлібопечення в чистому вигляді не придатне.

Зерно кукурудзи використовують, як сировину для переробної промисловості. Із нього виробляють крохмаль, патоку, пиво, спирт, сироп, гліцерин, органічні кислоти та ін. Зародки, в яких міститься близько 30% жиру, переробляються на цінну харчову олію. Із стебел і стрижнів початків

виготовляють папір, целюлозу, ацетон, метиловий спирт, штучну смолу, лінолеум, клей, пластмасу та ін. Підраховано, що із кукурудзи виготовляють понад 300 різних виробів.

Як просапна культура кукурудза є добрим попередником у сівозміні, сприяє очищенню полів від бур'янів, майже не має спільних з іншими зерновими культурами шкідників і хвороб. При збиранні на зерно вона є одним з кращих попередників ярих зернових культур, а при збиранні на силос – озимої пшениці. При вирощуванні на зелений корм – добра парозаймаюча культура, а також широко використовується в післяукісних і післяжнивних посівах.

З метою забезпечення стабільних врожаїв кукурудзи, тобто, для можливості прогнозованого впливу на продуктивність цієї культури необхідно чітко уявляти собі, як той чи інший агроприйом вплине на ріст і розвиток рослини. Серед факторів, що забезпечують високий урожай кукурудзи значне місце займають просторове і кількісне розміщення рослин на площі, а також технологічні прийоми, спрямовані на реалізацію генетичного потенціалу кукурудзи. Щоб отримати високі врожаї кукурудзи агровиробники повинні сумлінно віднестися до підбору гібриду чи сорту згідно зони вирощування, для кожної зони України характерні різні періоди вегетації рослин.

Список використаної літератури

1. Грушка Я. Монографія о кукурузе; перевод с чешского М.П. Умнова. М.: Колос, 1965. 751 с.
2. Пшеничний О. Немного о кукурузе. *Агро Перспектива*. 2013. № 9 (160). С. 44–48.
3. Цехмейструк М.Г., Музафаров Н.М., Манько К.М. Аспекти вирощування кукурудзи. *Агробізнес сьогодні*. 2014. № 8. С. 279–280.
4. Кернасюк Ю. Ринок кукурудзи: основні тренди. *Агробізнес сьогодні*. 2018. № 8. С. 279–280.
5. Кириленко І.Г., Демянчук В.В., Андрющенко Б.В. Формування зернового ринку в Україні: стратегія розвитку. *Економіка АПК*. 2009. № 9. С. 79–84.